

Голові спеціалізованої вченої
ради Д 26.456.02
в Інституті вищої освіти
Національної академії
педагогічних наук України

ВІДГУК

офіційного опонента

на дисертаційне дослідження **Дебич Марії Андріївни**
«Теоретичні засади інтернаціоналізації вищої освіти: міжнародний досвід»,
представлене на здобуття наукового ступеня доктора педагогічних наук за
спеціальністю 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти

1. Ступінь актуальності обраної теми

Зазначена тема є актуальною оскільки глобалізований світ початку ХХІ століття характеризується процесами інтернаціоналізації, інтеграції, що охоплюють різні сфери життєдіяльності: політичну, економічну, соціальну, культурну, освітню та ін. У зв'язку з цим виникла потреба осмислення інтернаціоналізації та вивчення зарубіжного досвіду з метою імплементації кращих практик у закладах вищої освіти України та розроблення національної стратегії інтернаціоналізації вищої освіти України.

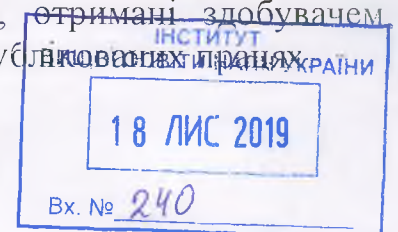
Нові перспективи для інтернаціоналізації вищої освіти України пов'язані з розширенням Європейського Союзу на схід, формуванням Європейського простору вищої освіти і Європейського дослідницького простору. Підписання Угоди про асоціацію між Україною та Європейським Союзом та Угоди про участь України у 8-ій Рамковій програмі ЄС з наукових досліджень та інновацій «Горизонт 2020» підтвердило європейський вектор розвитку України.

Інтернаціоналізація вищої освіти стала потужним інструментом для підвищення якості викладання, навчання і наукових досліджень; способом зосередитися на реформі навчальних планів і програм для того, щоб домогтися справжніх інновацій. Це не відокремлені політичні кроки, вони є невід'ємною частиною загального процесу інституційних змін.

Отже, виконане дослідження беззаперечно затребуване сьогоднішнім і є відповіддю на виклики часу, пов'язані з глобалізаційними та євроінтеграційними процесами.

2. Обґрунтованість наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації

Обґрунтованість наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації, підтверджуються результатами теоретичного дослідження, здійсненого дисертанткою, і, в цілому, не викликає зауважень. Найбільш суттєві наукові та практичні результати, отримані здобувачем, викладено у загальних висновках та висвітлено в 52 опублікованих працях.

Обґрунтованою і логічною є структура дисертації, яка презентована вступом, п'ятьма розділами, висновками до розділів, ґрунтовними загальними висновками, списком використаних джерел та 6 додатками, що відповідає вимогам до дисертаційних досліджень на здобуття наукового ступеня доктора педагогічних наук. Зміст кожного розділу підпорядковано меті та завданням дисертації, а підсумками є наукові висновки. Додатки доповнюють теоретичний матеріал основної частини праці.

3. Достовірність і новизна наукових положень, висновків і рекомендацій

Достовірність отриманих даних і висновків дисертаційної роботи забезпечується застосуванням у ході її виконання методології, адекватної меті й завданням, специфіці об'єкту і предмета дослідження, репрезентативністю вибірки країн, провідних університетів, коректною кількісною обробкою та якісним аналізом, а також широким практичним впровадженням дослідницьких результатів.

Сформована автором якісна джерельна база є свідченням значної інформативності наукового дослідження. Джерельна база дослідження відзначається різноманітністю і достатньою структурною повнотою. Вона включає 645 найменувань, з них 473 – іноземними мовами (англійською, італійською, польською, російською, французькою).

Основні теоретичні та прикладні результати дослідження оприлюднені у виступах, доповідях і повідомленнях на 39 наукових, науково-практичних і науково-методичних комунікаційних заходах в Україні та за кордоном (Білорусь, Російська Федерація, Угорщина).

– Заслуговує на увагу новизна дослідження. Автор вперше виявила *тенденції* інтернаціоналізації вищої освіти у глобальному вимірі; визначила *особливості* інтернаціоналізації вищої освіти у національному вимірі; виявила *тенденції* інтернаціоналізації вищої освіти у національному вимірі; ідентифікувала *інституційні моделі* інтернаціоналізації вищої освіти, які реалізуються в університетах різних країн; розробила концептуальні основи інтернаціоналізації вищої освіти України та відповідну модель реалізації.

У розділі 3 «Інтернаціоналізація вищої освіти у регіонах світу» ґрунтовно досліджено стратегії інтернаціоналізації країн та визначено особливості кожної країни та загальні цілі й завдання, наприклад: підвищити репутацію закладу вищої освіти, увійти у рейтинги, розширити впізнаваність і конкурентоспроможність; залучити талановитих студентів і вчених; отримати короткострокові та / або довгострокові економічні вигоди; поліпшити демографічні аспекти; розширити можливості міжнародного працевлаштування випускників; підвищити соціальну активність випускників; поліпшити якість викладання, навчання і досліджень, а також підготовку студентів до життя і праці в глобалізованому світі та інтеркультурному середовищі.

Багато уваги приділено характеристиці інтернаціоналізації на регіональному рівні, зокрема вплив Болонського процесу та програм міжнародного співробітництва Європейського Союзу на інтернаціоналізацію вищої освіти в глобальному вимірі.

Крім того, автор вказала на негативні наслідки, які несе в собі інтернаціоналізація, у тому числі вплив інтелекту, гомогенізація культур, конкурентна боротьба університетів, а також зростаюча комерціалізація вищої освіти.

4. Повнота викладу наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації, в опублікованих працях

Автор успішно виконала всі поставлені завдання, дослідивши стратегії інтернаціоналізації 16 країн з різних регіонів світу та 51 університету цих країн. Висновки та рекомендації відповідають заявленим завданням.

Зміст, структура, результати роботи, основні висновки, що викладені в авторефераті, відповідають і відображають основні положення дисертації.

Окремо слід відзначити, що дослідження М.А. Дебич є вкладом у розроблення стратегій інтернаціоналізації національного та інституційного рівнів.

Запропонована модель інтернаціоналізації вищої освіти має 3 аспекти: світоглядно-ціннісний аспект (місія, візія, цінності, принципи); організаційно-ресурсний аспект (цілі та завдання, підходи, методи організації, засоби, форми, механізми, організаційна структура / ресурси); нормативно-правовий аспект (законодавче врегулювання: інструментів визнання, реалізації мобільності, запровадження міжнародних програм спільних / подвійних ступенів, механізмів забезпечення якості вищої освіти).

Однак, на нашу думку, у дисертаційному дослідженні доцільно було б у розділі 3 «Інтернаціоналізація вищої освіти у регіонах світу» представлені стратегії інтернаціоналізації подати у формі таблиці, вказавши, що є спільним і відмінним у досліджуваних країнах;

у підрозділі 5.1. «Стан інтернаціоналізації вищої освіти України» автор з'ясувала сучасний стан інтернаціоналізації вищої освіти України, провівши PESTL аналіз. Зазначено, що цінова політика ринку освітніх послуг в Україні є сприятливою для залучення іноземних студентів. Однак у дослідженні не вказана вартість навчання в Україні та досліджуваних країнах;

на с. 312 дисертаційного дослідження представлена модель інтернаціоналізації вищої освіти України, де автором вбачається традиційна модель і разом з тим доданий елемент комплексної моделі, міжнародні освітні програми подвійних дипломів / ступенів та електронні навчальні курси. На наш погляд, модель набула б завершеності, отримавши ще один елемент - результат інтернаціоналізації вищої освіти України, який би містив, зокрема і риси комплексної моделі.

У тексті є незначні друкарські помилки.

Зазначені зауваження істотно не впливають на зміст та якість рецензованого дисертаційного дослідження, яке є актуальним, завершеним, самостійним, виконаним на належному науковому рівні та містить вірогідні, обґрунтовані висновки.

Висновок про відповідність дисертації вимогам «Порядку присудження наукових ступенів і присвоєння вченого звання старшого наукового співробітника»

Дисертаційна робота Дебич Марії Андріївни «Теоретичні засади інтернаціоналізації вищої освіти: міжнародний досвід» є самостійним завершеним науковим дослідженням, яке містить нові наукові результати в галузі теорії і методики професійної освіти та за своїм обсягом, обґрунтованістю проведених досліджень, науковою значущістю відповідає вимогам діючим вимогам п. 9, 11, 12 «Порядку присудження наукових ступенів і присвоєння вченого звання старшого наукового співробітника», затвердженого Кабінетом Міністрів України від 24 липня 2013 р. № 567 зі змінами, а її автор – Марія Андріївна Дебич – заслуговує на присудження наукового ступеня доктора педагогічних наук за спеціальністю 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти.

Офіційний опонент:
доктор педагогічних наук, професор,
професор кафедри управління
та освітніх технологій
Національного університету біоресурсів
і природокористування України

 Н. С. Журавська

Підпис Н.С. Журавської засвідчує
Начальник відділу кадрів

М.В.Михайліченко